

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena :

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	— „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Chystá sa na Vianoce.

Liberalný súbeh!

o Viedni revolúcia parlamentu utíchlá, ponevác tohože zasadnutia odročili; revolúcia ulíc tiež utíchlá, ponevác Badeni minister-predseda zanechal stolec ministerský; v Čechách revolúciu stav obľahnutia (štatárium) tiež utíši.

Ale kto utíši rozkol a nenávisť, ktoré dnes panujú v Austrii medzi národnosťami? K tomuto neni dostatečná ani rozhada vlády, ani rozhada ústavy, ani stav obľahnutia, uni štatárium.

A jestli sa nemylíme, tuto je len počiatok biedy. Bude-li provizorium do 31-ho decembra? A jestli ho aj spravia, jako ho spravia? A jestli nebude, čože bude s hospodárskymi vecmi Uhorska? Čo že bude opravdive so zákonom vyrovnania?

30 rokov je tomu, čo u nás a v Austrii liberáli veslo vlády v rukách držia. Základ liberalismusu je, udržať sväzok vyjadrený 1867. r. v článku XII. A za 30 rokov tak ďaleko nás dovedol tento liberalismus, že zakon vyrovnania, toto veľké dielo Františa Deáka na posmech priniesli. Veď múdra hlava nášho ministerpredsedu vyrovnanie už vtedy za surne vyhlásila, keď on vládu prevzal.

Čože robili liberáli od tedy so svojim tatičkom Bánffym? Či asnaď času nemali na toto?

Od 5 rokov nič inšie nerobili jako prenasledovali cirkev katolícku. Spravili civilný sobáš, civilné matriky at.d.

Čo ste mali z toho milí spoluobčania? Nové farchy!

Verejno — správy úradníkov vyvolili si za kortešov na utlačania pohybov kresťanských. Celý úradný štát sa pohnul, aby ľudovú stranu vykorenili. Nazvali ju revolucionárnou, proti dynastičnou, socialistickou, reakcionárnou a Boh vie čím. S kandidátmi ľudovej strany to robili, čo ani Menelik nerobil s Talianmi; vieme čo urobil chýrečný Gebauer na Čaci s kandidatom ľudovej strany veľk. p. Černocho, Kloch ve Varíne at.d. Iní ale liberáli ešte čosi robili za tých 5 rokov: stavali vicinálne železnice, pojednávali neznašanlivé škandále, Bokrošovcov, Miklošovcov, Pulszkyovcov, Szalavszkovcov historie — vystrájali balleti — a preklínali kňazov.

Vyrovnanie ale s Austriou ostalo na dnes, keď už 12 hodin bije; a to jedine preto, lebo za väčší výsledok držali apparat civilno matrikársky uviesť, jako záujmi hospodárske našej vlasti pojistit.

Teraz už hľadajú cestu, jako by sa vy-motať mohli, a čo za roky zameškali, to chcú cez tri týždne doplniť. Ale či sa im to podarí, je iná otázka!

Jedno by nám len mohlo pomôcť: iné nie, jako aby sme mohli tento liberalismus, ktorý sa narodil vložách freimaurerských, znivočiť; ponevác on oraboval o tie najsvätejšie práva ľud náš chudobný pri voľbách, on derie ten ľud do ostatnej kože, on utlačí všetky ostatnie práva tu bývajúcich občanov, on nám odobiera školy katolícke — a uvádza štátne — kde naše deti katolícke mnohoro učiteľia bezbožní vyučujú; on nám biskupov, kňazov pred súd ľahá a zaviera, — z neho, z tohoto liberalismu — jedným slovom všetko zlé pochádzá. A preto dokiaľ tento bude panovať u nás v Uhorsku, dotiaľ nebude medzi nami lásky, nebude tu žiadnej spravodlivosti, uznanlivosti a slušnosti.

Áno dokiaľ a kde liberalismus panuje, dotiaľ je tam a bude tam potrebný stav obľahnutia (belagerungszustand) a štatárium.

A bude zo dňa na deň horšie, dočím voľičia sa nechytia rozumu.

Starý čačan.

POLITICKÉ CHÝRY.

Snemovňa vyslancov zase zasadala dňa 2. tohoto mesiaca; to ale len formálne zasadnutie bolo, na ktorom bol ustalený denný poriadok budúceho zasadnutia. To sa vydržovalo dňa 6. decembra, na ktorom pojednávali návrh zákona o názvoch obcí; potom finančný minister predostrel rozpočet r. 1898; konečne minister br. Bánffy predložil návrh zákona o záležitosti provisoriuma. Ponevác ale tento ostatný návrh zákona nenariadí uverné prá o Uhorska o samostatnom usporiadaní spoločných záležitostí, stránka neodvislá (Košutovci) počali hned obštrukciu proti nemu, to jest už tri dni rečujú o tej otázke, či tento návrh treba predložiť jednému výboru snemu a či všetkým triedam snemovným? Rečníkov je toľko oznámených, že tento celý týždeň tuto otázku budú pojednávať. To Bánffyho veľmi mrzí, lebo tento návrh mal byť zákonom do 1. januára 1898. Z toho ale nebude nič, ponevác opposícia postaví toľko rečníkov, že väčšina snemu nebude môcť hlasovať, tak že Bánffymu sa veľmi ľahko to isté stane, čo Badenimu v Rakúsku.

Rozpočet na rok 1898, ktorý finančný minister Lukáč predložil snemovni, tak je postavený, že vraj štát o 70 milionov viacej bude prijímať, ako sú všetky výdavky r. 1898. Ak je tomu tak, nuž veď by ľahko sa mohlo ustanoviť *smenšenie pozemkovej dane*, čo ľudová stránka tak horlivo odporúčala!

Výdavky na civilné matrikárstvo sú z roka na rok väčšie. Tak dľa nového rozpočtu civilným matrikárom o 107 000 zl. viac bude štát platiť

z *vrecka občanov* v r. 1898, ako bežiacého roku 1897. Či nám to bolo potrebné? Minister vnútorných záležitostí, *Perczel* sa tak bol vyslovil vtedy, keď zákon o civilných matrikároch pojednávajúci, že tieto výdavky nebudú sa povyšovať; teraz ale vidíme, a vo vrecku cítíme, že z roka na rok drahšia je táto zábavka s tými matrikami.

V Rakúsku polozenie sa zhoršilo: nový rakúsky ministerpredseda barón *Gautsch* začal vyjednávať so stranami, ale všetky jeho pokusy sa stroškotaly. Následkom toho provisorium, tojest riadenie spoločných záležitostí nemôže sa previesť len s obidením snemovni rakúskej.

Statárium v Prahe. V českom hlavnom meste byly nepokoje, ktoré o mnoho väčšie byly, ako viedenské. Vo Viedni Nemci demonštrovali proti Poliakov a Čechom, Češi v Prahe oproti Nemcom, najviac ale *proti židom*; nebili ich, len im sklepy a sklady zničili. Škoda je veľká a týka sa najviac židov a málo Nemcov; mnohí židia sú navnivoč privedení. Chceli by vraj, aby im škodu mesto Praha nahradilo, len že z toho nebude nič. Okrem Prahy, aj po iných mestách byly nepokoje, ale aj tam išlo to zväčša proti židom. Tak v Táboře zborili niekoľko židovských domov a synagogu; ba stalo sa, že obe proti sebe bojujúce stránky, Češi a Nemci obrátili sa konečne proti židom. Tak židia môžu teraz plakať, ako sa všade smiali, keď židovsko-liberálni nemci v rakúskom sneme posmech robili z Poliakov a Čechov. Tak prišiel na *židovský smiech* ťažký *židovský žiaľ*. Židia by sa z toho mohli poučiť volačo.

Bijú židov v Rumuňsku V hlavnom meste Rumuňska, v Bukarešti židia napadli v jednom shromaždení kresťanských študentov, a ponevác týchto bolo menej, židia zvíťazili nad nimi. Bolo to radosti a chvály v Israelu! Len že tá hrdinost netrvala ani 24 hodín: ľud sa oboril na židovské sklepy a sklady pobil, polámal, roztrhal všetko, čo tam našiel; židia majú ohromnú škodu, aj tu sú mnohí navnivoč privedení.

Židia vo Francúzsku tiež zle pochodili. Pred rokom odsúdil tam vojensky súd židáka Dreyfusa ako vlasti-zradcu, a odtedy sa židia namáhali, aby vlastizradu smyli z neho. Bohatí židia podplatili novinky a novinkárov, aby zo dňa na deň kričali, že Dreyfus je nevinný. Všetko bolo darmo; z nového vyšetrovania vyšlo na javo, že veru je židák Dreyfus vinný, a to vyslovil minister vojenstva v snemovni francúzskej, ktorá ešte ďalej išla a takmer jednohlasne sa vyslovila, že zle činili aj tí, ktorí chceli vlasti-zradcu Dreyfusa za nevinného vydávať. Dreyfus tak musí ďalej sedieť na „Čertovom ostrove“ vo väzení, jeho privrženci vo Francúzku ale musia viac trpeť, lebo ľudia prstami na nich ukazujú. Kto vie, čo z toho bude.

Náhly súd v Prahe.

Rozbroje medzi Nemcami a Čechmi neobmedzily sa len na mesto Viedeň lež iskra zášte a vzájomnej nenávisti zaletela z Viedne až do Prahy.

Známo nám je, že „jazykové nariadenie,“ vzťahujúce sa na užívanie českej reči, za-

vdalo príčinu ku borbe medzi Nemcami a Čechmi. Nemcom liberálom pukalo a puká sa srdce nad zapadnutým slnkom ich nekďajšej moci a slávy.

Liberalismus netrpí vedľa seba žiadneho silného súseda. On chce vždy a všade všetkú moc a vládu len do svojich pazúrov schamrať. Násilenstvo a utláčanie práv ľudských a národných, to sú tie dve nohy, na ktorých ten novomódny liberalismus okolo sveta cestu svoju koná. A jaké má nohy, také má i srdco. Svobodu, rovnost, bratstvo nosí v ústach, a srdco naplnené má lžou, tyranstvom a klamstvom.

V Rakúsku od roku 1867. liberáli panovali, práve ako v Uhorsku. Pánstvo a moc rakúskych liberálov práve také horké a divé ovocie prinieslo, aké vidíme dozrievať na strome uhorského liberalismu. Hladkanie jednotlivých tried spoločenských, ľúbost s bankármi a fabrikami, poistenie moci pre vyvolené vrstvy, hrubé násilenstvo pri zabezpečení plných válovcov, to bola a je hlavnou prácou uhorského liberalismu. A v tomto krásnom smere viac-menej vynikal i rakúsky liberalismus. Niet divu. Z jedného koreňa rovnaké ovocie pochádza. Uhorskí a rakúski liberáli môžu si smelo podať ruky čo verní bratia. Majú jedného otca, ktorého meno jest násilenstvo a šliapanie práv ľudských, no, jestli treba, i Božských.

Pri posledných voľbách rakúski liberáli vypadli zo sedla. Zostali v menšine. To ich čertovský mrzelo, bo nemohli zabudnúť na staré dobré časy, keď v Rakúsku všetko muselo tancovať dľa píšťalky liberálov. Ľud kresťanský prišiel k svojmu povedomiu a — vynímajúc Halič — dost svobodno voľil si na ríšsky snem takých vyslancov, ktorí cítif vedia s nábožným rakúskym ľudom. Liberáli iba trosky svojej starej slávy dopratali do Viedne na ríšsky snem.

Lež i kresťansko smýšľajúci vyslanci rakúskeho snemu na viac stránok sú podelení. Tieto rozličné kresťanské i národnostné stránky spojif a uspokojif bolo ťažkou úlohou rakúskeho ministerpredsedu Badeniho. Tento pán minister, rodom Poliak, takrečeno počas celého panovania svojho sedief musel na dvoch stoličkách. Nemci a Slaviani, to byly tie dva stolce, na ktorých sedief prichodilo Poliakovi Badenimu.

Dost pozor dával, aby medzi tie dva stolce na zem nepadol. No vzdor jeho šikovnosti, predsa pán minister Badeni na zem sletel. Český stolec silno ho držal, ale nemecký násilno vymknul sa zpod ministra a milý

pán Poliak Badeni musel miesto prepustiť Nemcovi Gantschovi.

Vieme, že akým nepekým, hnusným spôsobom bojovali rakúski Nemci proti vláde Poliaka Badeniho. Ošklivé nadávanie, pračkaruvačka, plieskanie na stoly, ba i zaucha a nože slúžiť mali čo zbraň proti rakúskej vláde. Páni Nemci rakúski zabudli, že „menšina poddať sa má väčšine.“ Minister Badeni mal istú väčšinu na ríšskom sneme, a predsa zvíťazila proti nemu menšina rakúskeho snemu.

Keď z rakúskeho snemu páni Nemci paholskú krčmu učinili, vtedy minister Badeni previedol ten návrh, že snem znevažujúcich vyslancov dovoleno bude i násilnosťou odstrániť. Tam, kde vyslanci už i nože chytajú do pästi, kde pištoly spomínajú a kalamáre do predsedu hádžu, tam i policajt môže úlohu svoju konať a nespokojníkov von vyhadzovať.

Nuž i vypratali pár Nemcov z ríšskeho snemu, lež to zase olej bol na oheň. Nemci zo snemu policajtami vyhodení pobúrili ulicu. Celá Viedeň prišla do vytrzenia. Študenti a fabriční robotníci oslavovali vyhodených Nemcov. Spievali prušiacke piesne: Wacht am Rhein! Oslavovať začali revolúciu a s veľkým revaním blížili sa k cisárskemu Burgu (zámku). Brána viedeňskeho burgu musela byť zatvorená, čo sa od revolúcie r. 1848-ho nestalo. Rozdráždenosť viedeňskych Nemcov očividome rástla. Husári museli výnsť na koňoch poriadok robiť, veď už i červenú revolucionárnu zástavu bolo vidieť.

V tom kriku a hluku zrazu rozniesol sa chýr, že cisár-kráľ prepustil ministra Badeniho a za nového ministerpredsedu že vyvolil si Nemca Gantscha. Tento chýr trochu utišil narššených Nemcov. Viedeň pomaly utišila sa, lež v Prahe povstali nové zbúry.

Jako v iných mestách Rakúska, v Gráci, v Linzi atď. tak i v Prahe na ulici prejavovala sa nespokojnosť nemeckého obyvateľstva. Lenže v Prahe nebývajú len Nemci. Väčšina pražského obyvateľstva pozostáva z Čechov. Tito nedeli si krnkať na nos od Nemcov. Najprv nemeckí študenti spievali si prušiacke piesne po uliciach starej Prahy. Českí študenti odpovedali zase svojimi českými piesňami. Ponevác Čechov vždy viac a viac pribývalo na uliciach Prahy, Nemci museli ustúpiť. Češi zostali smelými a dali sa vytíkať okná Nemcom, najviac Židom.

Židia v Rakúsku sú Nemcami, a v Uhorsku sú tuhými Maďarmi. Všade držia sa vlády. Lenže v Prahe ako Nemcom zle sa im poviedlo. Darmo kládli Židia v Prahe i kríže do svojich sklepov, aby takto utišili rozhor-

čených Čechov. Figel Židov s krížami nepodaril sa a za krátky čas 44 sklepy nemecké a židovské boly rozbúrané. Na 800 domoch povybíjali okná. Z hostincov nemeckých vyvláčili náradie na ulicu, petroleumom poliali a zapálili.

Židovské noviny začaly lamentovať. Kým nemecká lúza a fabriční robotníci kňazom vybíjali okná, to bola vlastenecká robota. Lež keď Židom začalo prihárať, vtedy to už za nemravný skutok bolo vyhlásené v židovských novinách.

No smutno ovšem, že práve 2-ho decembra, čo na deň nastúpenia tronu Jeho Veličenstva, vojsko muselo poriadok robiť po uliciach Prahy.

Keď ani tisíce vojska nevládaly utíšiť vlniace sa ulice, vtedy vyhlásené bolo večer štatarium, t. j. náhly súd. Kto opováži sa cudzí majetok napádať za dve hodiny odsúdený bude na smrť.

Toto vyhlásenie utišilo ulice. I v Prahe každý sa bojí o svoju kožu. Len či toto ticho dlho bude trvať. Badeniho srutili Nemci a nového ministra Gantscha nebudaj štuchať budú Češi.

— 7.

Prácodajci a robotníci.

Čúvame aspoň od roka, že sa v ministerstve orby čosi robí. Tento chýr sme najprv nebrali vážne, neprivlastňovali sme mu veľký význam, lebo veď sa v ministerstve orby od nepamäti sveta nič nerobilo, a keď aj pošlo dačo od neho, nestálo to obyčajne ani figu, ba čo viac, škodilo v každom ohľade. Na krvácajúcu ranu, miesto toho aby hojivý balsám naliať do nej, priviazali špinavú onucu, hotovú to otrávu na ranu. Asnáď jedno jediné mali na z eteli: zakryť pred svetom rany nášho ľudu. Či už tie rany bolia, či sa stierajú, nakazia celú krv a sa prežerú až po špičky alebo nie — o to nemajú starosť. Nech to len nik nevidí.

Na neprestajné chýry popustili sme na chvíľu našu oprávnenú nedôveru. Čert nespí: Možno, že konečne aj v ministerstve orby niečo rozumnejšieho vyhútajú. Malo by im záležať na tom, aby aspoň približne dobre riešili tie otázky, ktoré majú v rukách. Veď sú to najhlavnejšími otázkami budúcnosti. Jedným slovom začali sme si robiť nádeje.

Napokon vykuklo šidlo z vreca a pred námi stál ten návrh, ktorý v ministerstve o by vyhotovili a snemu predostreli a v ktorom sa o sriadení právnych pomerov medzi poľnohospodárskymi prácodajci a robotníkmi jedná.

Hneď po prečítaní nadpisu boli sme na čistom aj s prácou ministerstva orby. A s akým krikom,

hlukom sa chystali k tomuto návrhu. Pekelný jich vresk nás omámil a my vskutku po utíšenej hrmavici očakávali sme dačo veľkolepého. Nuž a čo sme zkusili? Len to, že kde bolo trochu neporiadku, tam ho stupňoval tento návrh, kde bol mier, tam vyvolal nepokoje, čo bolo slabé, to srútili úplne, ľahké pustil dolu prúdom a čisté zanesol špinavým kalom.

Obsah tohoto návrhu spravil na nás ten dojem, ako by s ním pán minister prekrižoval, ba zmaril chcel zábery socializmu. Čo to za nejasnosť! Veď pán minister je bárs nechtiac tiež socialistom; dokazuje to aj prítomný jeho návrh „o *pracodajcoch a robotníkoch*“, kdežto u nás takých ani neni, ak len nie v očiach socialistov. Nech sa ide podívať pán minister do Anglicka, tam najde v poľnom hospodárstve *pracodajcov a robotníkov*. U nás ale sú len zemskí páni, *hospodári, sluhovia a tovarichári*. A keď aj užívame výrazy „*pracodajca*“, „*robotník*“, nuž ich užívame len v prenesenom slova smysle, čo môže byť v mnohých pádoch zrovna protivou pravého významu slova. Slovo „*minister*“ značí „*sluhu*“ a predsa musíme pod ním práve protivu toho rozumieť, t. j. „*veľkého pána*“. Chceme s tým len toľko povedať, že návrh pána ministra naším pomerom vonkoncom nezodpovedá je to päť na oko. Neduh by rád takým liekom pristavil, ktorý je horší od nemoce. Socializmus by nedbal krky vykrútiť a svojím návrhom ho ešte napomôže.

A čo povedať na tie nové poriadky, ktoré pán minister v svojom návrhu ako nanajvyš potrebné odporúča? Sú to hotové neporiadky, ktoré zapríčinia osudnejší zmätok, ako bol do teraz.

Všeobecne známe je, že náš ľud, ktorý príroda trochu macošsky vydělila, do všetkých častí krajiny chodí po zárobku. S kolkými neprijemnosťami je takýto život nášho ľudu spojený! Pravda pán minister to nemôže nahliadnúť a kdesi čosi mu napadne, žeby bolo dobre robotnícky ľud náš opatriť preukázkami a navrhuje, iste bez všetkého rozmyšľania, za zákon, aby si každý, kto sa dá na poľnú prácu, obstaral u predstavenstva tej obce kde sa sláta zdržuje takúto preukázkou. Vystavenie preukázky nemôže obecné predstavenstvo nikomu odopreť a musí to konať za darmo. Ale predsa nie celkom za darmo, lebo za nové vystavenie, ztratenej alebo zničenej preukázky platí sa v prospech obecnej pomocnej základiny 1 koruna. Kolok (štempel) netreba na preukázkou. Rád bych vedel teraz, čo zachráni náš robotnícky ľud pred notárskymi prechmaty?

Smluvy, týkajúce sa poľných prác, žatvy, svážania, k'adenia kozlov, mlatby at.ď. musia so uzavierať tak ako posiaľ písomne, lenže v prítomnosti príslušného predstavenstva obce, a síce v bydlisku toho čo prácu dáva, lebo v bydlisku jeho oprávneného poverenníka, alebo tam, kde väčšina robotníkov býva.

Len takto a len s takými robotníkmi uzavreté smlúvy sa môžu uskutočniť pred administratívnou vrchnosťou, ktorí majú vyššpominanú preukázkou.

V smlúvách, týkajúcich sa žatvy musí byť označený druh obylia a aspoň približne určená veľkosť poľa. V tom páde, že by pri práci aj pánovi sluhovia, príbuzní alebo osobitní tovarichári pomáhali, označiť treba tie tabule, na sožatie ktorých si pán robotníkov najal.

Plat sa musí vždy aj v hotových peňazoch určiť. Vrátene závdavku nezruší smluvu.

Smluva, ktorú notár stránkam v jich materinskej reči prečítá, vysvetlí a uhodnoverní, vystaví sa v 2 exemplároch, z ktorých jeden dostane ten, čo prácu dá, druhý ale odovzdajú poverenníkovi robotníkov, pravda obidvoje podpísami stránok v prítomnosti obecného predstavenstva opatrené.

Za prečítanie, vysvetlenie a uhodnoverenie smluvy platí sa bez ohľadu na počet stránok, do hromady 1 koruna. Platí to, ak neni osobitného usozumenia, ten, kto prácu dáva.

Mimo nížuvedené prípady, smluva sa v smysle tohoto zákona len s porozumením oboch stránok môže srušiť.

Štempel na tieto smluvy netreba. Toho si bude dobre povšimnúť v oči pánom notárom!

Smluvu môže zničiť *pracodajca* v oči tomu robotníkovi, ktorý jeho, jeho rodinu alebo poverenníka telesne alebo na česť urazí; ktorý v majetku jeho schválne škodu robí; ktorý je pod obžalobou alebo už posúdený a konečne v oči tomu robotníkovi, ktorý sa stal následkom nemoce neschopným práce.

Robotník môže vypovedať smluvu, keď mu je život, telesná bezpečnosť alebo majetok ohrozený; keď mu pán plat, ktorý mu medzi uzavrením a započatím vyplnenia smluvy, ako sluhovi lebo tovarichárovi odoprel; keď ho nemoc hatí v práci a konečne, keď ho na ten čas zavolajú do vojenskej služby.

Výpoveď musí robotník pánovi behom 24 hodín sdeliť, či už ústne alebo písomne.

Keď sa výpoveď už počas práce stala, robotník dostane len toľko, koľko mu do tých čias prislúcha.

Robotníci môžu a majú namiesto vystúpeného alebo z práce vytvoreného súdruha obstarat druhého pracovníka, ktorého musí *pracodajca*, ak niet príčin, prijať. Ak sa to ale nestane behom 48 hodín, ponechá sa pánovi slobodná ruka.

Podali sme krátky výťah z toho návrhu, ktorý sa už má o nedlho pojednávať. Pán minister chcel s ním sriaďiť pomer *pracodajcov a robotníkov*. Myslíme, že sa mu to ani zďaleka nepodarilo. Lebo veď nikto nebude tak prozopjatý, že by od tohoto návrhu, prípadne zákona očakával pokoj v kruhu robotníkov. Najdú sa tam aj lepšie zásady, ktoré ale vládni páni sotvy z ohľadu na biedny robotnícky ľud upotrebili.

Ľudová strana sa k tomuto návrhu vo všeobecnosti pridala, na koľko ale je záujem robotníckeho ľudu nie zabezpečený, ba v mnohom ohľade prechmatom vystavený, ustálila sa v porade, minulú ne-

nedeľu vydržiavanej na tom, že podá snemu návrh, v ktorom žiadať bude vynechanie tých bodov zákona, ktoré ľud náš ohrožujú a doplnenie zákona tými zásadami, ktoré zo spoločnosti božským zakladateľom stvorenej vyplývajú.

Szalavszký a jeho škola.

V smysle nášho sľubu, píše „Hazánk“ (časopis), predstavujeme ďalejšie skutky dvojnásobného hlavného župana, Juliusa Szalavszkého, pre ktoré sa on z jedného výnosného miesta na druhé dostal, až konečne došiel toho najväčšieho vyznačenia, vymenovali ho za tajného radcu. Nadejeme sa, že ho Bánffy po prečítaní našich článkov odporúčať bude za rytiera zlatej vlny.

Samo sebou sa rozumie, že ani tento článok neobsahuje všetky zásluhy Szalavszkého, lebo v rámci tohoto článku nespomínáme osud 13.000 účastní nitrianskeho Národného Divadla, bárs by sme aj tento prípad mali vziať na pretras, nakoľko sa tu o 13.000, nikdy nesúčtovaných zlatých jedná. Časom asnáď sa vrátíme aj k tejto záležitosti.

Szalavszký by zaslúžil, aby sme o ňom napísali osobitnú brošúrku, tak ako to spravili s jeho nitrianskym spoluúradníkom a vyslancom, Františkom Koronthalym. Títo dvaja páni sú si v mnohom ohľade podobní, obidvaja boli v Nitrianskej stĺpmi slobody, vtom smysle, že je všetko slobodné a dovolené, čo je len možné, nehľadiac na medze trestného zákona. Niet tedy divu, že sa mužovia na tom istom stanovisku sa nachádzajúcej panujúcej strany ešte aj teraz oduševňujú za Szalavszkého, keď ho vláda so zastupiteľstvom poverí, keď môže byť predsedom Hornouhorského vzdelávacieho spolku, bárs to v očiach našich Slovákov nesúži maďarským mravom a maďarskej láske ku spravodlnosti k veľkej česti a chvále, keď takí ľudia konajú túto missiu, ktorí pod chvíľu majú do činenia s kriminálom. Toto je zástupca maďarstva! Či neni prirodzená zášť proti maďarisovaniu? A či by nebolo prirodzené aj to, keď by prípadným povstaním ľudu pre Szalavszkého skutky všetci Maďari vytrpeli? Szalavszkému sa nič nestane, lebo ho Jeho Excellencia ešte zavčas ukryje a trpeť budú nevinní ľudia.

Szalavszkého otec bol pánskym úradníkom. Nezanechal synovi žiaden majetok, výchovu mu dal tiež veľmi skromnú. Zajímavé je, že mladý Szalavszký, keď sa vyšvihol na županské kreslo, zakázal svojmu bývalému spolužiakovi Rudolfovi Ronchettimu, aby mu

tykal, lebo veď je to nie v poriadku, aby si jedon hlavný župán tykal s kominárskym majstrom. Pravda, kým ho môhol v školách potrebovať, pritieral sa mu, bársako bol kominár začiernený.

Kto chce tak napredovať, ako Szalavszký, musí sa bezpodmienečne pripojiť k vládnej strane. Szalavszký nie len že sa k nej pripojil, ale vstúpil do služby k hlavnému županovi br. Majthényimu. Tento povestný župan nevykonával nič zlého, na čom by aj Szalavszký nebol účasť bral. Ladislav Majthényi ale mal aspoň toľko česti, že čo sľúbil, ako hlavný župan, to aj dodržal — Szalavszký ale nikdy.

Jeho neohraničená poslušnosť mu doniesla niekedy aj odmenu. V 70. rokoch kommandovali z príležitosti vyslaneckých volieb do Nitry jednu stotinu honvédov. Officiéri chápali tak svoju povinnosť, ako sa to medzi poriadnými ľuďmi robí, preto sa aj zdržali všetkého násilia a nerozháňali voličov, jedným slovom nechovali sa tak, ako by sa to bolo Szalavszkému páčilo. Výsledok voľby sa Szalavszkému tiež nemusel pozdávať, lebo sa všade, kde len môhol, veľmi špatne vyslovoval o honvédoch. Tieto pomlavy sa dostaly aj honvédkemu poručíkovi Dedinskému do ušú. Dedinský neľnivý počkal si na Szalavszkého a naplul mu do očí. Z toho povstal súboj, Szalavszký obdržal úder na čelo, ktorý mu asnáď sotrel odtiaľ slinu. Napísaný dôkaz toho sa nachádza, koho by to zajímalo, v tehďajších „Nyitrai Lapok“ (časopis), ktorý podal redaktor gróf Šimon Nyáry.

Medzi takými malými nehodami dal sa Julius Szalavszký na pravotárstvo. Mravná zkaženosť sa aj v kruhu takéhoto človeka šíri, kto by sa tedy divil tomu, že sa jeho švagor Béla Moro, hlavný notár dopustil sa štrnásť defraudácií. Szalavszký, jeho svokor Karol Csóka a švagor Robert Kozma sa ho zastávali a dávali toho času podžupanovi Pavlovi Košťalovi 4000 zlatých na zaokrytie defraudovaných obnosov, keď ale podžupan nebol náklonný toto nabídnutie prijať, navrhovali mu 6000 zlatých. Košťal nebol ani s tým usrozmenný a oznámil Mora. Szalavszkého klika sa na to napajedila a vyprostredkovala proti Košťalovi disciplinárne vyšetovanie. Disciplinárnym sudcom Košťala bol Szalavszký; statočného podžupana pozbavili úradu a jeho miesto zaujal opluvaný a falšovaním dokumentov stíhaný Julius Szalavszký. Košťal je dnes mešťanostom v Nitre a teší sa všeobecnej úcte.

Keď sa Szalavszký sem dostal, začal stolické úradníctvo dľa svojej chuti vychovávať. Môžem povedať, úradníctvo dostalo dobrú

výchovu, dá sa to zatvárať aj z následkov. Miláčkom jeho bol jedon pisar mesta Nitry, akýsi Toth; tohoto vymenoval za hlavného slúžneho v senickom okrese. Aj tohoto potkala maličká nehoda, z ktorej mu ochranná spoločnosť nijakým činom nemôhla pomôcť. Jedon sedliacik ponáhlal s naloženým vozom na trh a nevyhnul štvorke veľkomožného pána slúžneho. Slúžny chcel ukázať miestnemu zverolekárovi, čo je on za hrdinu a dal sedliakovi zaucho. Sedliak nelenivý skočil z voza a vypálil slúžnemu nazad v prítomnosti jarmočníkov a jedného kupca s miešaným zbožím také zaucho, že mu až v očiach ziskrilo. Hlavný slúžny a jeho záštitník, teraz už hlavný župán dostali strach a poslali sedliacikovi 50 zlatých, len aby s tým zauchom mlčal; tento ale peniaze neprijal a pustil celú vec v liste do verejnosti.“

Na stoličnom shromaždení som sa pýtal hlavného župána Szalavszkého, že ako môže trpeť takého slúžneho, ktorého by pri vojsku ani za poddôstojníka nespravili a pýtal som sa, či chce dačo v tejto záležitosti vykonať. Vyzauškovaný slúžny senický bol tiež tam a vypočúval moju interpelláciu. Szalavszký ho preložil do frašťačkeho okresu a trom nám sľúbil „že ho hneď pozbaví úradu, ak by sa len najmenšia žaloba proti nemu vyskytla.“

Pekne zadržal slovo; patričný je ešte aj dnes tuná, ačpráve by bol jedon jediný prípad dostačoval k tomu, aby ho nielen odhneli, ale zatvorili. Tento pán totiž zaviedol vo svojom okrese taký poriadok, že mu pri obecných voľbách bývalý rychtár 5, novozvolený 10 zlatých oročky musí dať. Ja som si z jednej obci dve také uspokojenky, jednu na 5, druhú na 10 zlatých vystavenú opatril a som ich odovzdal z príležitosti stoličného shromaždenia hlavnému župánovi tým cieľom aby proti slúžnemu, Ludvikovi Tóthovi úradne zakročil. Tóth, ktorý bol prítomný bránil sa tým, že tieto peniaze čo zápražný príspevok vyzdvihnul. Povedal som mu, že na cestovné trovy dostáva ročne 400 zlatých, zároveň poukázal som na to, že toho roku neplatil za povoz 400, ale iba 92 zl., 308 zlatých si tedy pre seba podržal a ešte aj od rychtárov vydieral peniaze.

Následkom tohoto oznámenia zaviedol podžupan Štefan Crausz proti Tóthovi disciplinárku, ku ktorej i mňa povolal. Szalavszký stal sa medzitým štátnym sekretárom a keď prišiel termín vyšetrenia, priletel od neho list na Crausza, v ktorom mu dáva na známosť, že všetko, čo sa proti Tothovi robí, je proti

jeho osobe namerané. Pravda, z disciplinárky nebolo nič.

Na najbližšom zasadnutí stoličného výboru som predniesol túto záležitosť a žiadal som Crausza, aby mi na svoje svedomie povedal, že mu to Szalavszký nepísal. Crausz odpovedal s tým, že to bola naša súkromná záležitosť. Darom som tvrdil, že som bol v úradnej povinnosti prítomný a že v takom páde s úradníkom súkromný rozhovor nevediem, stoličný výbor tak tancoval, ako mu Szalavszko-Crausová pištalka vyhrávala. Appelloval som na Desilera Perczela, preslávaného ministra vñútorých záležitostí, ktorý Tótha s tým odôvodnením, že tento peniaze; vyplatil, oslobodil zpod fažkej obžaloby. Ale ani jedon z rychtárov nedostal nazad peniaze, Tótha úradným klamom oslobodili a peniaze sa ztratili.

Veľmi podobný je aj nasledujúci prípad: Jedon chudobný vojak dostal od Jeho Veličenstva 50 zlatých; z tejto summy mu ale doručil notár a rychtár len 15 zlatých — na ceste až po prijmateľa z odmeny Jeho Veličenstva 35 zlatých spreneverili. Ukrátený vojak podal žalobu na Jeho Veličenstvo. Vyšetrenie ale nenariadili a nepreviedli posiaľ. Proti Tóthovi som už v mnohých pádoch viedol obžalobu pred hlavným županom, podžupanom, stoličným výborom a všetkými ministri, menovite pre nesprávne počty, pre zlú kontrolu mostného a iných vecí. Hlavný slúžny ma postavil pre pomluvu pred súd, nitrianska sedria ma dala pod obžalobu, kráľovská tabula ma ale oslobodila. V tej obžalobe ale, ktorú som pre defraudovaných 35 zlatých podal — nie Tótha, ale mňa, ktorý som sa veci chudobného vojáka zaujal, budú súdiť. Pri tejto príležitosti dôkladnejšie osvietime skutky hlavného slúžneho Tótha a jeho majstra Juliusa Szalavszkého, do tých čias — Pán Boh s nami a zlé preč!

Ladislav Benkeö de Kézdisárfalva.

Búrka.

*Čierné mračná idú; od východu tiahnu,
na západe slnko, má podobu jarňu;
ale už sa tratia líce jeho milé,
už bude po svetle snáď v maličkovej chvíle.*

*Mrákavy sa valia, vždy černejšie idú,
nevidieť viac slnka, ani žiadnú hviezdu;*

*už je východ, západ, juh, sever zatmený,
všetko odpočívá sta vo veľkom tieni.*

*Od razu sa schyti strašný vietor fučal,
jakoby snád' zem sa tá naša drahá mať
od základu pohla, vzdýchala, kvílila,
sta po horách sem-tam túlajúca vila.*

*Letia s poľa s vozom; ženú kravy domov:
každý by bol rad včul, keby mal viacej nôh.
Baranky, ovečky, husky, svine, voly,
každé to uteká, by v istote boly.*

*Zabyskne sa trochu; hrmí, buble, búri,
vrchy sa tak čmudia sta ohnive kúry.
Už prší: leje sa. Huči vietor strašný . . .
Daj pozor, ktoš' doma, hromničku si zažni!*

*Zabyskne sa zrazu; všetko sa osvieti:
po oblohe letia už ohnive metly
. . Prask, hmot, búr počut: s južnej strany leli
hromu strela, všetky čo nastraši deti.*

*Neprestane búrka, vždy viac sa rozmáha,
jakoby už nebies spadla istá váha.
Zas tam hrmí, zas tu; zas tam sa zabyskne;
zas hentam zrachoti: zas tu páli na pne.*

*Skaly hučia: stromy láme, vrchy trase:
nezostane nám snád' ani len po klase.
A nič neprestáva! . . Blýska sa a hrmí. . .
Vždy viac sú strašnejšie tie nebeské tmy.*

*Jakoby snád' koniec sveta sa už bližil,
sta by z všetkých prameňov a nebeských žíl
neprestajne liať sa malo až na veky,
tak sa to zdá: tak to hrmí a tak svieta!*

*Ešte raz zrachoti . . . ešte raz zabyskne,
až ti všetko prinde k srdcu tvojmu teskne.
Pomaly ustáva: len tak buble ešte,
zas tu, zas tam, zas po horách inšom mieste.*

*Leje sa však; vietor duje, hučia hory,
o v tak hrôznej chvíli už dávno neboly.
otoky sa zväčšia, strmo letia dolu,
tko podmívajú rozpašnou svevolou.*

*a mračná tratia, vietor tiež utícha,
a búrku koji jej prehrozná pýcha;*

*Noc krýdla vystrela na vidiek už celý
by sa nám hviezdičky tým milejšie skvely.*

Ján Kempný.

Bosorka.

Žila v našej dedinke jedna 85-ročná stará baba, o ktorej ľudia vravia, že je bosorka. Meno jej je Hana Orechovník. Prezývajú ju Strigou. My ju teda tiež len Hana Striga budeme volať.

Jej podoba je neobyčajná. Už na prvý pohľad zbadá človek na nej, že nemá do roboty s obyčajnou starkyňou, bo jej zovnútorňý zjav naplňuje každého strachom a obavou. Je pravda, že tento nemilý dojem spôsobuje najviac jej ošklivá, spotvorená tvár; ktorú ťažko je verne opísať. Jej tvár je samý čirý vráž a brazda, jako staré soschnuté jablko; vlasy má šedivé, riedké sematam rozpantané, jako kúdel; oči vpadlé, ktoré však ešte vždy bystro hľadia, jako by s níma chcela do srdca človeka vniknúť; pod farchou staroby už je shrbatená, a tak vyziera, jako by mala na chrbte dosť hodný hrb. Nohy jej už začínajú vypovedať službu, bo len pomaly kráča lepšej povedano vieče sa i to s pomocou palice. Teraz už málo kedy vynde na ulicu, bo najviac doma sedí na dvore, zadumeno sa dívá pred seba, a potichý hovorí čosi. Čo? To len sama vie, bo svoje tajemstvá nechce nikomu sdeliť, lež ich vezme so sebou do hrobu.

Ľudia sa jej boja, a málo kedy o nej vyprávajú. Lebo to hovoria medzi sebou, že keď kto o nej zle vypráva, a ona sa to dozvedela, v tom dome sa nezadlho veľké nešťastie muselo prihodiť. A jakoby aj nie, keď bosorka môže porobiť, keď ona má tajnú, neobyčajnú moc, a je s čertom spojená.

Mnohých som už počul sa žalovať, že veľké nešťastia ich potkali, keď ju hanili, ohovárali, a jej do bosoriek a do stríg nadávali. Dozaista musel jej to ktosi pošepnúť, a preto sa potom na nich pomstila.

Včera jako som išiel dolu dedinou tabák si kúpiť, stretnul som sa s Betou Kopala, ktorá mi je ďalšia rodi a a vidím ju zarmútenú. Prihovoril som sa k nej, a pýtam sa jej:

— Kde že prosím vás Betka, kde sa náhlite, kde?

— Len tu k švagrinej, by nám v pondelok išla pomôcť žať.

— A čože ste celá taká nechutná, čo sa stalo u vás?

— Ale prosím vás že čo sa stalo? Samé nešťastie. — Ba ozaj človek už ani nevie, jako to len v tej našej dedine bude. To už ani k vydržaniu není.

— Nuž ale veď mi povedte, čo sa stalo?

— To sa stalo, že minulý týždeň moja Brezula už ale dva dni mala málo mlieka, pomyslíte si len 1 žajdlík som nadojila. Kdežto inakedy aj dve hoľby mi dá. Rozhorčená nad tým, vyndúc z maštale hovorila som s jedom, že iste to mlieko zas Hana Striga odebrala. A pritom som ju prekliala, tú starú bosorku že sa niekde na dno pekla horucého neprepadne. Veď je to strašné včul, v čas žatvy, aby krava mlieko nemala. A pri tom, jako kľajem na Hanu Strigu, čujem z dvora susedného škodoradostný smiech, a tie slová: Ahá! už ťa mám. Teda si len pomyslíte, tá suseda moja, Kača Záhojník ma počula, keď som kliala na Hanu Strigu. Priam pred tým nedávno sme sa boly pohnevaly a povadily. Však ju vy znáte —

Ondrejko! jaká je to beštia, tá suseda. Ja! ale všetko som vám ešte nepovedala. . .

— A čo Vám leží ešte na srdci?

— Teda si len pomyslíte, jaká je zlosť ľudská. Tá moja suseda Kača Záhojnik musela povedať tej bosorky, že som na ňu hromžila, a tu ho máš, včera už mi Brezula celkom prisušila. A nie len Brezula, lež aj pekná Jahoda, tak že ani kvapočku mlieka som nemohla nadojť.

— To je veru strašné volačo. Bár by všetky bosorky čert pobral, žeby druhým škodiť nemohly. No ale Betka drahá! ja už idem ďalej, kúpiť si ten tabák, lebo ešte mám aj trošku práce doma. S Bohom!

— S Bohom si choďte aj vy Ondrejko!

Ja som potom ďalej kráčal dolu dedinou ku krčme, lebo tam spolu predávali aj tabák. Tam som našiel pár kamarátov z mokrej štvrte, ktorí s veľkým ohňom a oduševnením sa shovárali. Priam o bosorkách viedli reč. Pomyslím si, to bude dobre načúvať, čo títo kamaráti budú vyprávať. I ja som si sadnul nedafeko nich ku jednému stolíku, a Icíkovi som rozkázal, aby mi priniesol sklienku čečiny (páleného). Tu začne Juro Macák, ktorý bol hrobárom a spolu hlásnikom hovoriť takto:

— Ja som tiež myslel, že čo o bosorkách vyprávajú, to sú len darobnice, ale o inšom som sa presvedčil.

— Čujme, čujme múdre slovo, skríkli odrazu všetci.

— Je tomu už asi dvadsať rokov, keď som priam o pol noci išiel pred domom Hany Strigy, tu zrazu strašný šuchot slyším, a vidím, že čosi čierne jako šarkan s dlhým chvostom letí nado mnou smerom ku Čertovej skale. Strašný strach ma popadnul. Až keď som k sebe prišiel, som myslel na to, že to bola Hana Striga a letela na ohreble.

— A odtedy si to viac ráz nezbadal — pýta sa ho Jano Kondrk, kováč.

— Odtedy o pol noci nikdy som nebol okolo domu Strigy, lebo vtedy strašný strach bolo na mňa pustilo. Dosť to bolo raz okusiť. Hja, ale čo vám ešte poviem.

— No čo máš ešte bratku, rekne Kondrk. — lebo aj ja by som rád niečo povedal, čo som zbadal.

— Teda tú istú noc, rekne ďalej Macák — keď som ju videl na ohreble letieť, vyšiel som na horný koniec dediny, odkiaľ jako viete, vidno je Čertovú skalú. A tam som videl najprv oheň. Dívam sa dlžej, potom som aj poznal čo sa robí, kolo ohňa. Na vysokém stolci sedela čierna postava, z úst a očí sa jej plameň sypal. Nad ohňom vysel kotel veľiký, kolo neho mnohé ženské stály, jedni hádzaly volačo a druhé varechami miešaly. To boly bosorky, ktoré jako som počul sa schádzajú kedy-tedy, a varia tie lieky, ktorými potom porobia. Tá čierna ale postava musel byť čert, lebo strašne ošklivý a škaredý bol. Toto som skusil, a preto verím, že sú na svete bosorky. Ale ty Kondrk si bol spomenul, že aj ty chceš dačo reknúť. Povedz nám už teda.

— Veď práve som čakal, by si sa vyhovoriť, lebo dvaja od razu vyprávať nemôžeme. Teda ja som zase toto skusil. Raz idúc s poľa s oračky, lebo zo samého remesla by som nevyžil, — videl som pred domom Hany Strigy náramnu žabu, rapuchnačku, ošklivá bola strašne. Tasnul som ju bičom. Lebo som očul vyprávať, že bosorka často sa premení na žabu, a jesli ju človek bičom tasne, vtedy ten švár poznať i na bosorky. Chtiac sa o tom presvedčiť, išiel som

ešte ten deň ku Orechovníkom — už neviem iste čosi požičať — a hľa mlá Hana mala celé líco doškrábané.

— To je už len zrejmé, kričali všetci — že sú na svete bosorky.

Ponevác už nikto z kamarádov nišš nevedel o bosorkách predniesť, začali sa vyprávať o žatve a úrode. Ja ale napchajúc si fajku, pobral som sa domov. Myslel som vždy len na bosorky. Či je to možné, čo Macák a Kondrk vyprávali. Nedalo mi to pokoja. Som sa odhodlal, že navšívim p. učiteľa, ktorý mnoho skusil vo svete, a mnoho knížiek prečítal. Ten mi dobré vysvetlenie dá.

— Pochválen Pán Ježiš Kristus!

— Na veky Amen. Vytajte Ondrejko. Čo nového?

— Ale p. učiteľ, jak sa nenahnevajú, ja by som ich o volačo požiadal.

— Jak vám môžem vykonať, veľmi vďačne.

— Nuž prosím ponížene, ja som všeličo počul vyprávať o bosorkách. (A tu všetko porozpovedal, čo počul od Bety Kopala, od Jura Macák a od Jána Kondrk) Teda prosím, čo mám myseľ o veci tejto?

— Ja vám na krátko poviem, čo si máte myseľ o bosorkách. Ponajprv máte vedieť, že kto v bosorky, babony a čary verí, ten sa prehrešuje proti našemu sv. náboženstvu. Lebo naša svätá viera učí, že človek takú fajnú moc a silu, jaká sa pripisuje bosorkám a čarodelníkom — nemá ani od prírody ani od ustanovenia božieho. Kto teda verí v bosorky, pácha hriech proti viere.

— Dobre. Ale jako by mi vysvetlili pán učiteľ tie spomenuté pády, ktoré som im vyrozprával.

— Tie pády, veľmi jednoducho. Čo Beta Kopala vám hovorila, to sa príhodí aj druhým gazdinám, že kravy prisušia. To má svoje prirodzené príčiny. Nie-kedy sa stane aj to, že krava červené má mlieko, ako krv. Už hneď si myslia, že bosorka porobila krave. A príčina tohoto je nie porobenie, ale istá zelina, ktorú keď krava na paši sožere, dostane mlieko červenkové.

— Toto už rozumiem, ale jako mi to vysvetlia, čo Juro Macák hlásnik vyprával.

— Ondrejko môj! Každému nesmiete veriť, ale sa najprv presvedčte o ňom, kto je. Juro Macák je vyslužený vojak, a preto rád tára také dobrodružstvá, by ho ľudia obdivovali. On pritom aj rád sa divá na dno sklienky. Môže byť, že aj v tú noc bol občerstvený, jako skoro riadne — keď išiel pred domom Strigy, a počujúc nejaký šuchot na dvore, hneď si myslel na tam byvajúcu bosorku. Potom že išiel na horný koniec dediny a videl pri Čertovej skale bosorky kolo ohňa: to je sprostosť a cigánstvo. Museli tam valasť kúriť, a on si už svojou obrazotvornosťou hneď čerta a bosorky predstavil.

— No už aj toto chápem, ale ešte prosím pána učiteľa, keby mi vysvetlili, čo Jano Kondrk hovoril. Lebo ja ho uznávam za statočného, a namyslím, že by schváine cigánil.

— Tento pád vám vysvetlím bez toho, žeby som musel do statočnosti stupovať Kondrkovi a ho lhárstvom upodozrievať. Ten deň, lebo pred tým, keď Kondrk tu žabu vyšvácal bičom, sa Hana Striga na líci poškrábala, a Kondrk keď ju videl, si myslel, že to jej on urobil. Ba sa čudujem, že sú takí sprostí ľudia, ktorí tú strašnú hlúposť veria, že žena bosorka sa môže na žabu premeniť. — Takéto sprostosti veriť je proti sv. náboženstvu.

— Veď aj mne to čudné pripádalo. No ale teraz už viem, že bosoriek neni, lebo oni ma poriadne po-

učili. Ale dobrú noc im p. učiteľ, už pospiechám domov, lebo mám ešte čo-tu pri dome vykonať.

— Dobrú noc, Ondrejko! S Bohom!

Od tohoto času viac som neveril na bosorky, a tieto hlúposti sa mi veľmi smiešne zdaly. A kde som len príležitosť mal, poučoval som ľudí, že bosoriek není na svete.

O pol roka neskôr umrela Hana Striga. Mnohé ženy sa radovaly tomuto chýru. Však už nebude mať kto porobiť jejich kravám.

Po pohrebe išiel som k Michalovi Orechovník, synovi Hany Striga, s ktorým som bol od malička dobrým priateľom, by som mu vyslovil moju spoluútrpnosť. Medzi iným mi hovorí:

— Pred smrťou matka moja, o ktorej ľudia verili že je bosorkou, mi vyjaviť, že ona ništ tajného, nebyčajného neznala. Ale preto chcela si zadzať povest' čo bosorka, ponač mnohé ženy jej nosily dary, by jejich kravám neporobila.

Od tohoto času už som bol presvedčený o tom, že bosoriek není na svete.

Rajčan.

Náš Kalendár!

Ponač kalendár potrebný je každý deň v každom dome, sme si za povinnosť držali, cteným čitateľom a priateľom „Kreštan“-a taký kalendár dať do ruky, ktorý celkom plný ducha kresťanského, ducha toho, ktorý vrele a obetovne zastupuje „Kreštan“ a pre ktorý duch redaktori a spisovatelia „Kreštan“-a už mnohé pokuty peňažné a mnoho väzenie trpeli. Vydali sme tento náš kalendár pod menom:

„Sv. Štefanský Kalendár,“

ktorý už vyšiel z tlače a je k dostaniu u vydavateľstva „Kreštan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-ulica číslo 44.

Náš kalendár obsahuje všetko, čo duša kresťanská veriaca požiadávať môže, zvláštne jesto v ňom mnoho na čítania a potešenia vzdelanému ako aj jednoduchému obecnstvu, tak aj na poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnostiach; okrem toho ozdobuje náš kalendár veľa obrazov kresťanského veriaceho ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už teraz je k dostaniu, preto uctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatrili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duchu kresťanskému, ale len gšeftu.

Vrele odporúčame náš kalendár velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, tojest „Sv. Štefanský Kalendár“ rozširovať.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštan“, aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, čo není ducha kresťanského.

Ako vlni, tak i teraz sme vydali

„Kreštanský Kalendár ľudovej strany,“

ktorý je obsahu veľmi zaujímavého, aj čítania je v ňom veľa, tiež i obrazov je v ňom hodne. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriaceho a neodvislého.

Cena jeho je 30 kr. O pár dní výjde z tlače. K dostaniu je pod nápisom: Ernest Walter, v Budapešti, Práter ulica číslo 44.

Veľmi ho môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, aby ten kalendár rozširovali a skrze to i zásady ľudovej strany rozsievali.

Svätý otec, pápež Leo XIII. slávi 1. jan. r. 1898 svoju diamantovú omšu svätú; tedy bude 60 rokov od jeho vysvätenia za kňaza. K tomuto diamantovému jubileumu svätého Otca oznámené sú pútnické zástupy z Uhorsko-Rakúska, z Francúzska, Irska, Nemecka a severnej Ameriky. Sv. Otec teší sa uplyným zdravím.

Dar pápežovi. Veľa severno-amerikánskych cirkví usnieslo sa, že sv. otcovi čo vianočný dar pošlú spoločne jeden utešený kríž v cene 200 000 frankov. Kríž tak čo do kovu, ako do umeleckého zostavenia, je veľmi nádherný. Tento kríž je 15 centimetrov dlhý z čistého ťažkého zlata umele zhotovený; krášli ho 90 utešených diamantov, z ktorých 40 váži po 2 aj pol karate; tymito vyložený je prostriedok križa; konce sú však vyložené 50, volačo menšími brilliantami. Na jednej strane stojí nápis v latinskej reči: JESUS HOMINUM SALVATOR (Ježiš spasiteľ ľudí), na druhej: JESUS PASTOR ANIMARUM (Ježiš pastier duší). Kríž je tak zhotovený, že nachádza sa v ňom malá dutina, do ktorej vložiť možno kúsok dreva z pôvodného križa Spasiteľovho. Tento krásny dar odovzdajú sv. Otcovi v utešenej skrinke zo slonovej kosti.

Vďaka pápežová. Cisár Vilhelm dal predsedníctvu ríškeho nemeckého snemu z príležitosti výsluchu na známosť, že mu Sv. Otec vyslovil srdečnú vďaku za jeho prísne zakročenie v záležitosti dvoch v Číne zavraždených missionárov.

Tristoročné jubileum riadu piaristov. Teraz je tomu tristo rokov, čo sv. Jozef z Calasanzu založil prvú piaristickú školu. Toto zriedkavé jubileum zasvätil riad všade s veľkými slavnosťami, tak aj u nás v Uhorsku. Vo všetkých našich gymnáziách, vedených od piaristov sriadzujú veľkolepé slavnosti, ktoré sú pravda spojené so slavnostnými službami Božími. 7-ho decembra zasvätilo koložvárske a levické, 8-ho nagy-károlyské, vesprímske a malosibínske hlavné gymnásium toto jubileum s veľmi rozmanitým programom.

Nový farár. Gr. Ladislav Hunyady, veľhasný patrón plebánie mesta Besse (tekovská stolica), daroval túto plebániu drovi Jánovi Zeleňákovi, bývalému krajinskému vyslancovi. Dra Jána Zeleňáka, ktorého veľké o katolícku vec dobité zásluhy vždy môžu rátať na uznanie, vymenoval primáš následkom tejto donácie za farára mesta Besse. Srdečne blahoželáme ku novej fare neohrozenému bojovníkovi ľudovej strany!

Zriedkavý mešťanosta. Sentešský mešťanosta vydal koncom minulého mesiaca nasledovné nariadenie: „Ponechávam mestským úradníkom, údom pomocného a manipulačného personálu, aby každý v nedeľu a na sviatky svojho náboženstva pilno do kostola chodieval a tým dokazujúc svoj mravný a nábožný cit aj potom blahodarne vplýval na duševný život jemu sverenej spoločnosti. Poznámam, že ja pod nábožnosťou čistý a pravý cit duše rozumiem a nie nepovedomú, v zovňajšku sa javiacu streštenosť, preto nikoho slobodu svedomia nútiť nechcem, ale si prajem a žiadam, aby každý cítil duševnú potrebu náboženstva a to ako inde, tak aj tu dokázal krásnym a oduševnujúcim skutkom, aby aj v tom predchádzal šlachetným príkladom obecnstvu, ktoré si ho bude ctíť a vážiť. Na dôkaz vážnosti a úctyhodnosti môjho nariadenia neostýcham sa vysloviť; že som túto prosbu upravil na dobre vychovaných a vzdelaných; preto aj nevšímamie si mojho vyzvania považujem za nezdravé mravné smýšľanie. Samo sebou sa rozumie, že úradnej práce počas služieb Božích neni. Odporúčam vyzvanie toto do priazne mojích spoluúradníkov a celému sboru úradníckemu. O čom údom úradníckeho sboru, manipulačného a výpomocného osobenstva výrokem uvedomujem.“ Pýtame sa keď si to prečítame, že koľko mešťanostov bude nasledovať príklad sentešského?

Výhoda pre malých hospodárov. Aby aj malí hospodári požívať mohli ministrom obchodu pri dovoze futra dovolené výhody, Nitriansky hospodársky spolok uzavrel, že pošle mesačne dvakrát 1—1 wagon otrúb na sedem železničných staníc stolice a ich v deň príchodu drobným hospodárom v malom vypredá. Tým spôsobom môžu aj tí využívať prednosť dovozu vo veľkom, čo nie sú v stave naraz 100 metrických centov si dodať. Direkcia štátnych dráh bude zaiste ohľad brať na tesné polozenie malých hospodárov a dovoli, aby sa vypredaj zrovna zo železničných vozňov diať môhol.

Čím trescú u nás nepravosti? Kol. Justh, hlavný župán stolice turčianskej vymenoval na úrad stoličného kastellána Jána Dávida, pre nesprávne šafárenie odstráneného kassira stolice oravskej. Ján Dávid bol ten, ktorého pričinením zvolili syna hlavného župana Kol. Justha za vyslanca v hornom okrese oproti farárovi Turekovi.

Notárske hospodárenie. Ostrihomská priemyselná a obchodná banka prišla na veľký klam. Karol

Porubszký, notár z Nány falšoval podpisy úradníctva tejto banky, ktorými dokazoval svojim občanom, že dižobu obce spravodlive splácať. Aby občanov čím lepšie zaviesť môhol, úroky spá al riadne na osobitnú knižku. Tak sa zdá, že to mu bolo málo, lebo o nedlho falšoval mená predstavených na zmenku a chcel peniaze vyzdvihnúť. Podvo u priš i na stopu. Opatrnosti nikdy nezbyva, menovite nie proti p. notárom.

Vojenská kassa vo vreci. Z Moskvy píše nasledujúcu zaujímavú udalosť: Počas sevas opolských bojov ztratilo sa pri transporte 70,000 rubľov v zlate. Dvaja upodozrievaní vojaci sa priznali s krádežou, ale nechceli povedať, kam schovali peniaze. Posúdili ich na doživotnú nútenú prácu. Jedon z nich zomrel v olovených baniach, druhý zase sa v Sibírii oženil a prezradil na smrteľnej posteli svojmu synovi, kde sú peniaze ukryté. Tento zadržal tajomstvo až do smrti pre seba, lebo nemal toľko peňazí, aby sa vydať môhol na cestu a uschované bchatstvo vyhladal. Tiež zanechal tajomstvo synovi, ktorý mal zamestnanie pri štátnych kraviarniach. I vybral sa syn nebohého k Volge pohľadať udajný poklad. Začal ho hľadať pri obci Lúčky, asi na sedem verstí od Sarpeta. Ale ho nenašiel. Konečne napadla mi tá dobrá myšlienka, že najlepšie bude keď požiada predstavenstvo astrachánskej gubernie, aby mu pomáhalo pri hľadaní pokladu. Gubernátor mu dal dovoľenie, opatrili ho robotníkmi, grošom a pod dozorom jedného úradníka sa práca ihneď započala. Poklad našli, 70,000 rubľov v zlate bolo vo veľkom koženom vreci, ktoré bolo dosť hlboko v zemi zakopané.

Koľko je katolíkov na svete? Počet katolíkov udáva sa obyčajne na 200 millionov. Hlavný časopis pápežský na základe úradných zpráw už pred desiat rokami udal ich počet na 250—275 millionov. Od tej doby zakladaním nových misijnárskych staníc zajiste značne sa rozmnožil, tak že počet katolíkov pravdepodobne brať sa môže na 300 millionov.

Nos ho prezradil. V obci Zabola dostavil sa na obecnom dome slušne oblečený mladý človek a predstavil sa ako Jozef Nagy, ktorý na jedon r. katolícky kostol sbiera milodary. Preukázal notárovi dovoľenie, opatrené podpisom a úradnou pečafou vesprímskeho podžupána. Dľa výkažnej knižky dostal v Nirechnáze, v Marošvášarhelí, v Kluži a mnohých iných mestách a obciach dovoľenie. Notárovi sa nezdal rovnajšok patričného, menovite ale mu napadnul jeho veľký krivý nos. Telegrafický dotaz poslal na vesprímskeho podžupána, či povolil Jozef vi Nagyovi sbierku. Podžupán telegrafoval, že veru on o ničom známosti nemá. Notár fahal Jozefa Nagya na zodpovednosť, ktorý aj soznal, že sa Jakub Weis volá a že zamestknánim jeho je: podvod. Pán Weis sedí na ten čas vo väzení kovásňaského okresneho súdu.

Anjel strážca pri deťoch. Z New Yorku zdelujú biblickým zázrakom podobnú udalosť. Ludevít Skulník, dvojročný chlapec po tieto dni s viac kamarátmi hral sa na chodbe jedného päťposchodového domu v ulici Willet-Street. Razom sa prehnul cez operadlo a srútil na dvor. Spadnul do j dnej kolísky, v ktorej bolo jedno polročné malé dieťa vložené. Matka malého dieťaťa videla ako spomenutý Ludevít Skulník do kolísky k jej polročnému dieťaťu spadnúť. Bez seba bežala na dvor, kde kolísku na kusy polámanú našla. Z pomedzi zlamaných čiastok kolísky vystúpil zrazu spadnutý malý chlapec a hovoril: Myslím, neublížil som maličkému. — S týmto bežal ku

svojej matke a prosil ju, aby ho netrestala pre jeho nepozorlivosť. Medzi tým druhá matka zase svoje dieťa vyhrabala z pomiedzi perín kolísky, ktoré na nie malé jej udivenie, celkom neporušeno a zdravo našla medzi vankušikoma.

Hospodár, jeho kočiš a dve porcie temnice. Z príležitosti kontrolujúceho shromaždenia, odbyvajúceho sa pri dopĺňujúcom kommande v Solnoku hlásil sa jeden gazda na miesto svojho kočiša, aby tento zatiaľ svoju prácu konať môhol. Keď preukázal vojenskú knižočku, našli v nej zopár chýb, pre ktoré ho na 24 hodín zatvorili. Ponevác sa bál, že by ho pre figel potrestali, dal sa bez slova odvieť do temnice. Domáci jeho, keď nechodil, boli nepokojní a poslali kočiša, aby gazdu vyhľadal. Až teraz vysvitlo „nedorozumenie“, keď si gazda 24 hodín odsedel, načo kočiš dostal štvornásobnú pokutu.

Hrad levočskej bielej panej. Historický krásnohorský hrad, toto prastaré hniezdo grófov Andrássovcov dá terajší jeho majiteľ gr. Dionys Andrassy obnoviť. Jednu časťku hradu, menovite baštu „Dohe'ó“, v ktorej sa odbyvaly kedysi stoličné shromaždenia, ďalej hradby a knižničné siene, ktoré sa budú Rákócovskými-sieňami volať, vystavia chňovzdorne. Takto reštaurovaný hrad bude jeden z úplne zachovalých rytierskych hradov uherskych.

Londínske smetie. V Londíne ešte aj smetie je opravdivý poklad. O tom aspoň svedčí výkaz mestského predstaviteľstva, dľa ktorého zametači ulíc behom jedného roku nasledovné predmety nasníšajú na kopu: zlata, striebra a mede v cene 60,000 tisíc zlatých, cenných papierov v hodnote 1500 zlatých, 24,000 zlatých v bankovkách, za 60,000 zlatých železničných účatin, 68 ženských vačkových hodín, 7 hodínok mužských, 212 prsteňov, 134 medallionov 618 náramníc, 6 zuboradov, 18000 podobizní a 98 divadelných ďalekohľadov. Tieto veci si môžu patriční majitelia, keď sa preukážu, odobrať. Mimo toho utržilo mesto za papier, v smeti sa nachádzajúce 8000 za kožu 600, za strepy 1800 a za handry 2000 zlatých.

Drobné chýry. *Alfonza Hradil*, ktorý v Budapešti zabil a vyraboval Kochovu, odsúdili na šibenicu; žida M. Fuchsa, ktorý s K. Hegyim zabil Appela, odsúdili na večný žalár. — *Revolta sedliacka* vypukla v Tápio Svätý Martin, žandameria bola príslabá, zavolali vojsko. Šesťdesiatich sedliakov zatvorili. — *V Budapešti* vo vnútri mesta stojaci farský kostol zrúcajú a postavajú ho i s farským domom na miesto kláštora PP. Piaristov. — *Zmizlé dievčatá.* Hlavnomestská polícia behom toho roku už sto zmizlých dievčat kurentuje. Aj v posledných dňoch zmizly dve dievčence. — *Karol Sütő.* Kalvínsky farár vo Vajkovciach, dva razy strelil si do hlavy z pištole, ale tak babrácky, že sa iba poranil. Poranený sadol na voz a dal sa zaviesť do nemocnice v Košiciach. Teraz by už chcel žiť, ale sotva ho vraj vyliečia. — *Prekliata vrbá.* V S. g. dne traja učnia „zunovali“ život a rozhodli sa, že sa obesia na vrbu. Za týždeň obesili sa dvaja, v ut rok i tretí kamarát zavesil sa na tú istú vrbu. Tohto ale zavčasu odrezali a tak musí ďalej viesť svoj „zunovaný“ život. — *Šťastné mesto* je Vinga v temeškejskej stolici. Rozpočet jeho na rok 1898 vykazuje 46 524 zl. 22 kr. potrieb a 46.751 zl. 43 príjmov, zvyšok je teda 227 zl. 21 kr.

Nebudú teda platiť žiadnej obecnej prirážky. — *Obnovený kostol.* Jeho Eminencia kardinál, kniežapris Vaszary rákladom 6000 zl. dal obnoviť kostol i faru na Čake v tekovskej stolici. Zvonku i znútra obnovený tento kostol dňa 21. m. m. slávnostne požehnal dr. Theofil Klinda, primaciálny tajomník. — *Pútnici do jeruzalema* vyberú sa z Viedne v druhej polovici apríla bud. r. pod vedením gr. Lippe. Cesta bude stáť prvú triedu 680, druhú 350, tretiu 240 zl. Doba cestovania vypočítaná je na 34 dní.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

Jozef Palka maliar v Budapešti VIII. Mária Terezia-tér číslo 1. shotovuje vkusné kostolné obloky, tak v jednoduchom ako aj umeleckom spracovaní za najľavnejšiu cenu. Vysvetlením, kresbou, cenami na láskavé dotazy poslužím ochotne obratom počty.

Čudné hospodárenie.

Asi pred desať rokmi založili daktorí pozemkári hlavného mesta banku pod rázvom „Požičková spoločnosť hospodárov a priemysel'nikov,“ pravda s pomocou ľahkoverného obecnstva, ktorému odpredali za dvadsaťtisíc zlatých účastín.

Slubovali hory-doly, posielali agentov a nemožno popierať, že im mnohí sadli na lep. Jedon kúpil 5, druhý 10, tretí 20 účastín v tej nádeji, že bude mať žsah. Asnaď ešte ani dnes sa nevzdáva svojich nádeji.

No, nech len prechovávajú nádeje, veď majú dost času. Ale, keby patr ční vedeli, čo sa stalo s jich spolkom a s jich peniyzmi!

Viacráť nám doručujú takéto účastiny, aj so strižkami, aby sme ích zamenili. Po mnohom behaní sme konečne našli kanceláriu „všeobecnej požičkovej spoločnosti; keď sme ale chceli v smysle poverenia peniaze vyzdvihnúť, nuž nám povedali, že cena účastín stojí už len na 14 zlatých a že strižky od roku 1892 nestoja ani deravý groš.

Účastinári kupovali účastiny pred rokami po 20 zlatých; teraz ale už len 14 zlatých stoja tieto a len toľko sa dostane zo 20 zl. nad, ak sa totiž vôbec, čo dostane.

Lebo veď sme videli v kancelárii ľudí, hospodárov a priemysel'nikov, ktorí plačúc, ba aj hrešiac a

s výhražkami požadovali aspoň tie peniaze, ktoré oni vplatili, keď aj ošoh žiadny z nich nebude.

Teraz je rok tomu, čo mi jeden hospodár z Báčky päť takýchto účastín poslal cieľom zamenenia. V kancelárii nám ale povedali, že sa to musí vopred oznámiť a toto oznámenie môže sa stať až toho roku v októberi. I vypovedali sme ich, ale len tri, dotýčnice ostatných dvoch nám spoločnosť výpoveď neprijala.

— A teraz, pýtali sme sa, že kedy dostaneme peniaze za vypovedané tri účastiny.

— V septembri vraj, a síce r. 1898, lebo tak znejú vraj ich stanov.

Minulého týždňa sme sa zase odstehnuli v kancelárii úverkového spolku, aby sme zamenili 2 účastiny, ktoré ich majiteľ už r. 1896 vypovedal. Spolu aj s úrokami mali sme dostať za ne 50 zlatých — a dostali sme 28, slovom dvadsaťosem zlatých!

Keď sme sa pýtali, že prečo robia komediu s cudzím, ťažko zarobeným grošom? odpovedali nám, že je „spoločnosť už v posledných fahoch!“

O tom, pravda súdna stolica nemá žiadneho vedomia.

— No, hovoríme, keď je tomu tak, že z 20 zl. teraz len 14 dávajú nazad, keď strižky od roku 1892 nestoja ani fiadu a keď je „spoločnosť v posledných fahoch,“ o čom ani sedria, ani účastinári vedomia nemajú — sľúbili sme tým pánom, že jich špinavú manipuláciu podáme tak v našom, ako aj ostatných maďarských časopisoch verejnosti; nech vedia účastinári, že na čom sú!

Povinnosťou našou je záujmy našich čitateľov a vôbec kresťanov podporo ať, podporovať v každom ohľade. Upozorňujeme tedy každého, ktoby asnaď mal účastiny od tejto spoločnosti, aby zavčas ratoval takto vložených peňazí, koľko sa dá.

Spoločnosť sa volá: Gazdak és iparosok országos hitels övetkezete; kanceláriu má v Budapešti VII. Dohány-utca 84 I.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

E. F., Štiavnica: Srdečne ďakujeme. — Starý Gačan: Vitajte. — Nové Mesto n/V.: Neskoro sme pozvanie dostali. — A. Š., Horné-Hámry: My také spolky nemôžeme odporúčať. — S. T. Dobsina: Lu-

tujeme vás, že vám ministerstvo vnútorných záležitostí v tej veci od marca neodpovedalo! my tomu nemôžeme pomôcť. — Valla-Šur: „Kreštan“ je sobotu tam, preto vám ho poštar musí dať, keď nie obžalujte ho pri direkcii. — Nová-Ves: Dopis nemôžeme uverejniť. — Chinorančan, Murár, Rabčan, Katolik: Vaše dopisy by Vám veľmi draho stáli. — N. Roľník: Vianočné číslo to prinesie; dotedy svätá trpezlivosť.

Oznamy pre naše noviny vyblúčne len vydavateľstvo „Kreštan“ prijíma.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unevánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštaru, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľakomyslne

Vyobrazenie.

Koľko radosti zavíta s narodením malého Ježiška! S napnutosťou čakajú us tento krásny sviatok tisíce maličkých. Už týždňami vopred sa im sníva: čo asi donesie im Ježiško? Keď je daktorý neporiadny, dostačí mu povedať, že nedostane nič od Ježiška, keď nebude lepší, a hneď sa pousiluje, aby si zaslúžil spokojnosť mamičky. Sú ale veru aj takí, ktorým ani tento krásny sviatok nedonesie radosti. Na sirotu nečaká teplé rodičovské lôno. S zy truchliacej vdovy neosoší ani tento deň. Na dnešnom obázku predstavujeme chudobnú švajdlenu, ktorá sa tak pripravuje ku svätým Vianocám, čo dvakrát toľko pracuje, ako obyčajne. Aj noci si musí skrátit, lebo veľkopá ske dámy s musia nové šaty obliecť z príležitosti veľkých sviatkov. A táto chudera bez únavy pracuje, len aby aspoň na najpeknejší sviatok zimy mala trochu dreva, čím by si zakúrila, a mala pár lyžičiek teplej polievky, ktorá bz občerstvila znorené údy a vzbudila ďalšiu chuť k životu.

Kým tisíce hýriac strávia posvätné dni, milliony boria sa aj vtedy s neslýchanou biedou.

Malý Ježiško ale nezabudne ani na chudobných, ktorí keď aj tu v biede žijú, tým krajší sviatok očakávať môžu v kráľovstve Božom.

Čítania a Evanjelia na všetky nedele a sviatky i mnohé príležitostné slavnosti celého roku cirkevného, z Vulgaty a podľa Missalu rímskeho preložil a prídavkom rozličných modlitieb, ktoré kňaz pri kázni a pri iných príležitostiach dľa potreby s veriacim ľudom koná, opatril *Andrej Truchlý*, kňaz bisk. b. bystr. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. S odobrením najdôst. Ordinariatu ostrihomskeho. Cena neviaz. výtisk 1 zl. 20 kr., viaz. v plátne s červeným rezom 1 zl. 80 kr., v koži s červeným rezom 2 zl. 10 kr. a v koži so zlatorezom 2 zl. 30 kr. v chagrine s červeným rezom 2 zl. 30 kr. v chagrine so zlatorezom 2 zl. 60 kr. Je táto kniha dôstojná vo veľkej 8° 368 strán obsahujúca, je veľkými literami tlačená aby i v tmavých kostoloch sa dalo z nej dobre čítať. Knihu túto by si mal každý kostol, kde sa slovenské služby Božie odávajú, zadovážiť, lebo je to kniha, odporúčania hodná.

Mravná Čítanka pre náš ľud. Vydáva Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit X. Nekoľko slov o štátnom Bohovi. Číslo 65. podielových kníh. Cena 10 krajciarov.

Obchodné právy.

1. Zbožie: Pšenica 12.50—12.95 zl. Raž 8.55—8.65 zl. Jačmeň na zrna 5.80—6.15 zl. do páleníc 6.30—7. — zl. na várku 7.50—9.00. Oves 6.40—6.70. Kukurica 4.85—5.00. Proso: 5.00—5.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 06.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00 okruhlá: 8.00—9.00., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 28.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeť: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Siana. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80

6. Siatie: Červená datčina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojnych kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do járna do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 pžené a vrázkované 330—340, blysk remeň ší najlep 150—1 99 visné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšánvi.

TLAČIAREN

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

Sväto-Štefanský Kalendár je k dostaniu. Cena jedného výtisk 40 kr.; 10 výtiskov 3 zl. 50 kr.; 50 výtiskov 15 zl.; 100 výtiskov 28 zl. Po slovensky.

Kreštanský Kalendár ľudovej strany už vyšiel z tlače. Po slovensky. Cena 30 kr.; 10 výtiskov 2 zl. 60 kr.; 50 výtiskov 12 zl.; 100 výtiskov 21 zl.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme a malovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorku predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katoička, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s týma honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade može zadosť učiniť a si chvalu získať od tých, ktorí si u nej kupujú

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

1 kus 30 kr.

II. Ročník.

Veľký kresťanský
Kalendár

ľudovej strany
 na rok

✠ 1898. ✠

Vydáva :
 Knihtlačiareň Sv. Gerharda.

☛ **Cena 30 kr.** ☛

V Budapešti.

Tlačou knihtlačiarne Sv. Gerharda
 Práter-u. 44.

10 kusov 2 zl. 60 kr.

50 kusov 12 zl.

K dostaniu u vydavateľstva „Kresťan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-u. 44.